

Maahanmuuttajien ulkoiluharrastukset suomalaistuvat

– talvi ja ulkoiluseuran puute rajoittavat liikkumista

Tapani Tyynelä

Lähiluonnon ja metsien virkistyskäyttö voivat toimia tärkeinä myönteisinä tekijöinä maahanmuuttajien sopeutumisessa. Artikkelissa tarkastellaan suomalaisten ulkoiluharrastusten suosiota ja ulkoilun rajoitteita maahanmuuttajan keskuudessa. Tutkimusta varten haastateltiin 53 henkilöä, jotka opiskelivat maahanmuuttajien alkeisopetusryhmissä Kokkolassa ja Kannuksessa alkuvuonna 2011.

Tulosten perusteella maahanmuuttajat olivat Suomeen muutettuaan omaksuneet suomalaisten ulkoiluharrastukset. Eniten heitä kiinnosti kävely, uiminen ulkovesissä, pyöräily ja marjastus. Vähiten kiinnostusta osoitettiin metsästystä kohtaan. Maahanmuuttajat olivat opetelleet itselleen uusia ulkoiluharrastuksia ja olivat halukkaita kokeilemaan lisää erilaisia harrastuksia.

Kiinnostus Suomessa yleisiin ulkoiluharrastuksiin osoittaa omalta osaltaan halua sopeutumiseen, elää ja harrastaa samankaltaisia asioita kuin suomalaiset. On ilmeistä, että nekin, jotka eivät olleet kotimaassaan erityisen aktiivisia ulkoilijoita, ovat Suomessa omaksuneet uusia ja monipuolisia ulkoilutottumuksia. Ulkoilun rajoitteista pitkä ja kylmä talvi oli ylivoimaisesti tärkein rajoite. Sen jälkeen tulivat seuran, rahan, läheisten ulkoilualueiden ja ulkoiluvälineiden puute. Maahanmuuttajaryhmistä pakolaiset olivat vähiten ulkoilua harrastava ryhmä. Avioliiton perusteella Suomeen muuttaneet olivat saaneet suomalaisista ystävistä useammin ulkoiluseuraa kuin pakolaiset tai työn perusteella muuttaneet.

Tapani Tyynelä, MMT, on yhteiskuntatieteellisesti suuntautunut metsätutkija. Hän on aiemmin tutkinut mm. metsien eri käyttömuotojen yhteensovittamista useissa kehitysmaissa. Maahanmuuttajien ulkoilututkimus toteutui Keskipohjanmaa-säätiön tuella.

Avainsanat: Luonnon virkistyskäyttö, maahanmuuttajat, ulkoilun rajoitteet, ulkoiluseura

Keywords: Outdoor recreation, migrant survey, perceived constraints in participation, companion for outdoor activities

JOHDANTO

Maahanmuuttajien integroitumiseen eli kotoutumiseen liittyvä tutkimus on perinteisesti keskittynyt sosiaalisiin ja taloudellisiin kysymyksiin, kuten rasismien ehkäisyyn, koulutukseen ja työllistymiseen. Maahanmuuttajien on järjestettävä uuden elämänsä elinolot tyydyttävällä tavalla, joten kotoutumisessa painotetaan yleensä työllistymistä ja sosiaalisia suhteita sekä asunnon saamista (Faehnie ym. 2010). Kotouttamistoimenpiteiden seurauksena maahanmuuttajien työllisyysaste nousee, ansiot kasvavat ja sosiaaliset tulonsiirrot vähenevät (Söderling 2010). Viranomaisen maahanmuuttajalle tekemä kotouttamissuunnitelma on kuitenkin vain pieni osa kulttuuriin sopeutumisessa eli akkulturaatiossa. Parhaana sopeutumisvaihtoehtona pidetään integraatiota, jossa yksilö arvostaa omaa taustaansa ja samalla toimii uudessa yhteiskunnassa arvostaen vuorovaikutusta valtakulttuurin kanssa. Muilla elämänalueilla olevista sopeutumisvaikeuksista huolimatta on kuitenkin tarvetta tarkastella maahanmuuttajia myös vapaa-ajan ja virkistymisen näkökulmasta (Faehnie ym. 2010).

Luontoa ja maahanmuuttajia koskeva tutkimus on perinteisesti käsitellyt luontoalueiden käyttöä ja käyttömuotojen erilaisuutta ryhmien välillä, mutta ei niiden merkitystä kotoutumisen kannalta (Faehnie ym. 2010). Turussa on tutkittu maahanmuuttajien palstaviljelyä (Leppänen 2009). Somaleiden ja venäläisten elämää Suomessa on tutkittu enimmäkseen pääkau-

punkiseudulla (Rinkinen 2004; Tiilikainen 2003; Virtanen 2008), ja em. tutkimukset antavat viitteitä myös heidän luontokokemuksistaan. Maahanmuuttajien vapaa-ajan käyttöä on tutkittu iän, sukupuolen, elämänavaiheen ja koulutuksen perusteella (Joronen 2009).

Luontosuhteen kannalta kotoutumisen voidaan nähdä onnistuneena silloin, kun maahanmuuttaja on omaksunut uudelle kotimaalleen tyypillisiä tapoja käyttää luontoalueita. Minimitasona on pidettävä sitä, ettei luontoa nähdä negatiivisena tekijänä sopeutumisen. Ihannetasolla luonto edistää kotoutumista ja parantaa elämänlaatua sekä tarjoaa positiivisia kokemuksia, jotka auttavat kiinnittymään uuteen asuinpaikkaan (Faehnie ym. 2010). Jokamiehen oikeuksien hallinta liittyy oman osuuden saamiseen yhteisistä luontoresursseista. Maahanmuuttajilla ei ole välttämättä tietoa jokamiehen oikeuksista, joten he eivät tiedä millainen lähiluonnon käyttö on sallittua; sisällä pysyminen saatetaan kokea ulosmeno helpompaa vaihtoehtona (Rinkinen 2004). Myös pelko rasis-tisesta väkivallasta saattaa olla esteenä ulkona liik-kumiselle etenkin pimeällä. Sopeutumattomuus Suomen ilmastoon voi myös rajoittaa maahanmuuttajan ulkoilua. Lämpimistä maista tulleet eivät ole tottuneet kylmyyteen tai liukkauteen eivätkä heidän tasapaino-aistinsa ole kehittynyt samanlaisiksi kuin suomalaisilla. (Rinkinen 2004). Esimerkiksi arabimaista tulleeille Suomen talvi näyttyy ajanjaksona, jolloin luonnosta ei voi nauttia (Abu-Hanna 2007).

Suomessa asuville venäläisille kesämökkiasuminen, luonnonrauha, marjastus ja sienestys ovat tärkeitä asioita, joihin on jo kotimaassa totuttu (Virtanen 2008). Kansallisuustaan lisäksi ulkoiluun vaikuttaa sukupuoli mm. siten, että maahanmuuttajanaisilla on yleensä vähemmän vapaa-aikaa kuin miehillä kotitöiden vuoksi, joten heillä ei ole samanlaisia mahdollisuuksia ulkona liikkumiseen (Joronen 2009). Sukupuoli ja ikä voivat vaikuttaa myös turvallisuuden tunteeseen metsässä liikuttaessa, sillä esimerkiksi Skotlannissa naiset ja vanhukset ovat työikäisiä miehiä enemmän huolissaan turvallisuudestaan metsässä (Ward Thompson 2007). Lisäksi Skotlannissa maahanmuuttajanaisia pelotti kulkea metsässä yksin, koska he pelkäsivät eksyvänsä tai joutuvansa rasis-tisen hyökkäyksen kohteeksi, eikä silloin kukaan olisi heitä auttamassa (Openspace 2006).

Suomessa valtakunnallisen ulkoilututkimuksen tehnyt Sievänen (2005) esitti kymmenen ulkoilua ra-

joittavaa tekijää. Näistä kolme tärkeintä olivat suomalaisten mielestä ”Ei ole aikaa ulkoiluun”, ”Terveys ei salli ulkoilua” ja ”Väsymys estää ulkoilemasta”. Maaseutuväestö osallistuu kaupunkilaisia enemmän luonnontuotteiden hankintaan liittyviin harrastuksiin kuten kalastukseen, metsästykseen ja marjastukseen, kun taas kaupunkilaiset osallistuvat enemmän puhdasta mielihyvää tuottaviin ulkoiluharrastuksiin kuten kesämökkeilyyn, eväsretkeilyyn ja rannalla oleskeluun (Korhonen ym. 2008).

Maahanmuuttajien luontoalueiden kokemisesta ja käytöstä kirjallisuuskatsauksen tehnyt Faehnie ym. (2010) suosittelee jatkotutkimuksen tekoa maahanmuuttajia haastatteleamalla, joka auttaisi selvittämään heidän näkemyksiään luonnon merkityksestä uudessa kotimaassa. Maahanmuuttajien ulkoiluharrastuksia ja niiden rajoitteita ei ole aiemmin Suomessa tutkittu käyttämällä tilastollisesti vertailukelpoisia kvantitatiivisia kyselymenetelmiä. Tämä epäkohta pyrittiin tässä tutkimuksessa korjaamaan haastatteleamalla maahanmuuttajia ulkoiluharrastuksista lomakekyselyn avulla ja täydentämällä aineistoa puoliksi strukturoiduilla henkilökohtaisilla haastatteluilla. Tutkimuksen tavoitteena oli:

- Tutkia maahanmuuttajien kiinnostusta Suomessa yleisiin ulkoiluharrastuksiin ja kuinka he ovat harrastaneet niitä Suomessa ja toisaalta synnyinmaassaan;
- Kartoittaa, kenen kanssa eri maahanmuuttajaryhmät ulkoilua harrastavat;
- Selvittää, mitkä syyt rajoittavat maahanmuuttajien ulkoiluharrastuksia ja verrata niitä suomalaisten syihin;
- Pohtia keinoja, kuinka ulkoiluharrastuksiin opastamista voitaisiin tehdä kotouttamistoimenpiteiden yhteydessä.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimuksessa tehty kaksisivuinen kyselylomake pohjautuu osittain Metsäntutkimuslaitoksen valtakunnalliseen ulkoilututkimukseen. Metsäntutkimuslaitos tekee Luonnon Virkistyskäytön Valtakunnallinen Inventointi –seurantatutkimusta (LVVI), joka tuottaa koko maata koskevaa seurantatietoa luonnon virkistyskäytön ja luontomat-kailun kysynnästä (Sievänen 2010). Kyselylomakkeen ja LVVI:n kysy-

mystenasettelujen yhtenäistämällä saatiin joiltakin osin vertailukelpoisuutta. LVVI-tutkimuksiin pohjautuen (Korhonen ym. 2009; Sievänen 2005; Sievänen 2010) valittiin kyselylomakkeeseen 13 suomalaisten suosimaa ulkoiluharrastusta marjastuksesta hiihtoon. Maahanmuuttajaa pyydettiin vastaamaan, oliko hän kiinnostunut kyseisestä harrastuksesta sekä oliko hän harrastanut sitä Suomessa ja kotimaassaan. Lomakkeessa ulkoilua rajoittavina tekijöinä käytettiin samoja kuin Sieväsellä (2005), paitsi että rajoite ”Kylmä ja pimeä talvi” lisättiin kyselylomakkeeseen, koska haluttiin myös tietoa maahanmuuttajien sopeutumisesta Suomen ilmastoon. Lisäksi taustatietojen ohella kysyttiin ulkoiluseurasta eli ulkoileeko yksin, suomalaisen puolison, suomalaisen ystävän tai maahanmuuttajaystävän kanssa.

Suomen maahanmuuttajista osa on saapunut pakolaisina, osa työn perässä, osa paluumuuttajina, osa avioliiton tai perhesiteen kautta. Tutkimuksessa kerättyä aineistoa analysoitiin sukupuolen, tuloperusteen ja asuinpaikan mukaan. Maahantuloperusteen mukaan ryhmäjako on pakolaiset, avioliittoperusteiset ja työperusteiset maahanmuuttajat. Vertailua tehdään myös maaseutumaisissa (Kannus, 5 700 asukasta) ja kaupunkimaisissa (Kokkola, 47 000 asukasta) oloissa asuvien maahanmuuttajaryhmien välillä.

Kyselyaineisto kerättiin tammi-helmikuussa 2011 neljässä maahanmuuttajien alkeisopetusta järjestävässä opistossa. Opistoista kolme sijaitsi Kokkolassa (Keski-Pohjanmaan ammattiopisto ja kulttuuriopisto sekä Kokkolan seudun opisto) ja yksi Kannuksessa (Keski-Pohjanmaan maaseutuopisto). Opettajat olivat tutkimusta edeltävinä päivinä valmentaneet opiskelijoita kertomalla heille luontoharrastuksista ja tulevasta tutkimuksesta. Jokamiehen oikeuksista oli puhuttu jo aiemmin, joten opettajien aktiivisuuden ansiosta tutkimukselle oli olemassa suotuisat lähtökohdat. Kyselytutkimuksen aluksi tutkija piti Power Point-ohjelmaa apuna käyttäen 20–30 minuuttia kestäneen alustuksen ulkoiluharrastuksista Suomessa. Opiskelijat seurasivat esitystä mielenkiinnolla ja monet rohkaistuivat jopa esittämään tutkijalle kysymyksiä.

Kaikki tutkimuspäivinä koulussa olleet opiskelijat vastasivat kyselyyn joko englannin- tai suomenkielisiin lomakkeisiin, useimmat kielitaidon edistämiseksi opettajien kannustamina suomeksi. Pakolaisten joukossa oli joitakin hiljattain muuttaneita henkilöitä, jotka eivät osanneet kovinkaan paljoa suomea tai englan-

tia, joten kielivaikeuksien vuoksi osa vastauslomakkeista jäi vajaiksi. Tutkijan lisäksi opettajat avustivat kysymysten ymmärtämisessä ja opiskelijoiden sallittiin myös kysyä apua toisiltaan. Opiskelijoille painotettiin, ettei oikeita vastauksia ollut, vaan jokaisen tuli itse vastata kysymyksiin oman mielipiteensä mukaisesti. Kaikkiaan kyselyyn vastasi 53 henkilöä. Aineistosta laskettiin SPSS-ohjelmalla eri ryhmien keskiarvotunnuksia ja frekvenssejä. Ei-parametrisiä testejä (Mann Whitney U- ja Kruskal-Wallis -testi) käytettiin tilastollisesti merkitsevien erojen analysoinnissa.

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa haastateltiin lomakkeen avulla 17 opiskelijaa, Kokkolan seudun opistossa 14, kulttuuriopistossa 15 ja maaseutuopistossa 7. Vastaajista oli 31 naisia ja 22 miehiä. Vastaajien keski-ikä oli 29 vuotta (keskihajonta 9 vuotta) ikähaarukan ollessa 17–51 vuotta. Kaikki olivat muuttaneet Suomeen viimeisen kymmenen vuoden aikana, enemmistö (87 %) viimeisen kolmen vuoden aikana. Euroopan ulkopuolelta oli muuttanut 70 % vastaajista. Pakolaisena oli muuttanut 47 %, avioliittoperusteisena 30 % ja työperusteisina 23 %. Kaupunkimaisessa asuinpaikassa asui 83 % ja maaseutumaisessa 17 %. Tärkeimmät lähtömaat olivat Somalia (23 % vastaajista), Irak ja Thaimaa (13 %) sekä Burma ja Venäjä (8 %).

Kvantitatiivista lomakekyselyä täydennettiin puoli- ja strukturoidulla haastattelulla. Haastattelua varten tehtiin lista aiheista, jotka tutkija kävi haastateltavien kanssa lävitse. Aiheista sisälsi henkilöhistoriaan, ulkoiluun, ulkoilurajoitteisiin ja yleiseen viihtymiseen Suomessa liittyviä teemoja. Haastateltava sai valita käytettävän kielen englannin ja suomen väliltä sekä muutenkin puhua vapaasti, mitä oli mieltä tämänhetkisestä elämästään. Tällä pyrittiin siihen, että haastateltavan kertoessa itse omasta elämästään tutkimusaihe (ulkoilu) ei ylikorostuisi, vaan asettautuisi oikeisiin mittasuhteisiin hänen elämänsä kokonaisuuden kannalta. Vapaamuotoisten haastattelujen ansios- ta saatiin aineistoon maahanmuuttajien arjesta realistisempaa ajankuvaa ja persoonallisempaa ääntä kuuluviin kuin pitäytymällä pelkästään kvantitatiivisiin menetelmiin. Viisi haastateltavaa valittiin satunnaisesti ammattiopiston opiskelijoiden joukosta. Huhtikuun aikana tehdyt haastattelut toteutettiin joko puhelimitse tai kasvotusten. Lopuksi tutkija järjesti toukokuussa ammattiopiston maahanmuuttajaluokalle luontoretken, jolloin luonnon virkistyskäyttöä opetettiin käytännössä.

TULOKSET

Suomalaisten ulkoiluharrastukset kiinnostavat maahanmuuttajia

Maahanmuuttajat olivat kiinnostuneita harrastamaan monia suomalaisten suosimia ulkoiluharrastuksia. Eniten kiinnostavia olivat kävely, uiminen ulkovesissä, pyöräily ja marjastus; näistä oli kiinnostunut noin 85 % maahanmuuttajista. Useimpia maahanmuuttajia kiinnosti myös kalastus, sienestys, kesämökkeily, eväsretkeily ja veneily (kiinnostuneita 62–79 %). Metsätyö vapaa-ajalla, hiihto ja lintujen/eläinten tarkkailu kiinnosti myös yli puolia vastaajista (52–56 %).

Vähiten maahanmuuttajia kiinnostava ulkoiluharrastus oli metsästys (23 %). Sukupuolten välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja siten, että naiset olivat kiinnostuneempia marjastuksesta, miehet metsästyksessä, veneilystä ja kesämökkeilystä. Eroja havaittiin myös asuinpaikkojen välillä, kun maaseutumaiseen asuinpaikkaan muuttaneita kiinnosti enemmän metsästys, veneily, kesämökkeily, lintuharrastus, eväsretkeily ja hiihto. Muuttoperusteella ryhmitettynä eroja löytyi siten, että pakolaiset olivat muita vähemmän kiinnostuneita marjastuksesta, sienestyksestä ja hiihdosta. Pakolaiset olivat muita muuttajaryhmiä enemmän kiinnostuneita vain kävelystä, mutta pieni suuntaantava ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Avioliittoperusteiset olivat muita enemmän kiinnostuneita marjastuksesta (100 % ryhmästä), sienestyksestä ja pyöräilystä. Työperusteella muuttaneet olivat muita ryhmiä enemmän kiinnostuneita peräti yhdeksästä ulkoiluharrastuksesta. Kukaan avioliiton perusteella Suomeen muuttaneista ei ollut kiinnostunut metsästyksessä ja pakolaisistakin vain 13 %, kun taas työperusteisista oli metsästyksestä kiinnostunut peräti 75 %.

Kaikkein helpoimmin toteutettavia ulkoiluharrastuksia (kävely ja pyöräily) useimmat maahanmuuttajat olivat harrastaneet sekä Suomessa että jo synnyinmaassaan. Sen sijaan vähänkin vaativampia ulkoiluharrastuksia kuten marjastusta, metsätyötä vapaa-ajalla, kalastusta, veneilyä, kesämökkeilyä ja lintujen/eläinten tarkkailua useat maahanmuuttajat eivät ole voineet Suomessa tehdä, vaikka olisivat niitä kiinnostuneita harrastamaan. Yleisesti ottaen neljä viidestä maahanmuuttajasta oli kiinnostuneita näistä harrastuksista, mutta vain kolme viidestä oli niitä harrastanut Suo-

messa ja kaksi viidestä harrastanut synnyinmaassaan. Tämä havainto kertoo myös sen, että maahanmuuttajat olivat Suomeen tultuaan kiinnostuneet uusista harrastuksista ja myös tutustuneet käytännössä niihin. Uusia harrastajia olivat eniten saaneet hiihto, pyöräily, kesämökkeily ja marjastus. Myös sienestys, eväsretkeily ja veneily oli lisääntynyt maahanmuuttajien keskuudessa. Muita seitsemää ulkoiluharrastusta maahanmuuttajat olivat harrastaneet jonkin verran enemmän synnyinmaassaan kuin Suomessa, mutta erot eivät olleet suuria lukuun ottamatta metsästystä, lintujen/eläinten tarkkailua ja metsätyötä vapaa-ajalla.

Maahanmuuttajaryhmiä pakolaiset olivat vähiten ulkoilua harrastava ryhmä. He olivat Suomeen tultuaan harrastaneet veneilyä enemmän kuin muut ryhmät, mutta yli puolia kysytyistä harrastuksista (sienestystä, metsätyötä vapaa-ajalla, kävelyä, pyöräilyä, lintujen/eläinten tarkkailua, eväsretkeilyä ja hiihtoa) vähemmän kuin muut. Aktiivisimpia ulkoiluharrastajia olivat avioliiton perusteella muuttaneet, jotka muita ryhmiä enemmän olivat harrastaneet yhdeksää harrastusta, mutta muita vähemmän vain metsästystä. Työperäisesti muuttaneet olivat harrastaneet muita enemmän Suomessa hiihtoa, metsästystä ja metsätyötä vapaa-ajalla.

Maahanmuuttajat ulkoilevat useimmiten toistensa seurassa

Eniten maahanmuuttajat ulkoilivat toisten maahanmuuttajien seurassa (94 % vastaajista), seuraavaksi eniten yksin (53 %), suomalaisen ystävän (49 %) ja suomalaisen puolison (32 %) kanssa. Pakolaisten joukossa oli eniten niitä, jotka ulkoilevat yksin (64 %), kun avioliittoperusteisista 44 % ja työperusteisista 42 % ulkoili yksin. Vain pakolaisten joukossa oli muutamia yksittäisiä tapauksia, jotka vastasivat että heillä ei ole ketään maahanmuuttajaystävää tai jonkin muun syyn vuoksi eivät ulkoile muiden maahanmuuttajien seurassa. Pakolaisilla ja työperusteisilla oli myös avioliittoperusteisia vähemmän suomalaisia ystäviä, joiden kanssa liikkua ulkona. Avioliittoperusteiset maahanmuuttajat ulkoilivat muita ryhmiä merkittävästi useimmin suomalaisen ystävänsä (75 %) ja puolisonsa (88 %) kanssa. Pakolaisissa ja työperusteisissä oli myös joitakin suomalaisen kanssa naimisiin menneitä, jotka ulkoilivat puolisonsa kanssa.

Taulukko 1. Maahanmuuttajien kiinnostus suomalaisia ulkoiluharrastuksia kohtaan ja niiden harrastaminen Suomessa ja synnyinmaassa, % sukupuolen mukaan (naiset n=31, miehet n=21).

	Kiinnostunut harrastuksesta	Harrastanut Suomessa	Harrastanut synnyinmaassa
Marjastus, yht.	85	58	40
naiset	97	84	42
miehet	67	19	38
Sienestys, yht.	75	58	48
naiset	81	71	52
miehet	67	38	43
Metsätyö vapaa-ajalla, yht.	52	25	35
naiset	45	19	32
miehet	62	33	38
Metsästys, yht.	23	8	21
naiset	6	6	16
miehet	48	10	29
Kalastus, yht.	79	54	58
naiset	71	58	45
miehet	90	48	76
Veneily, yht.	62	38	37
naiset	48	32	35
miehet	81	48	38
Kesämökkeily, yht.	75	52	33
naiset	65	52	29
miehet	90	52	38
Uiminen ulkovesissä, yht.	87	67	73
naiset	84	71	71
miehet	90	62	76
Kävely, yht.	92	87	90
naiset	94	84	90
miehet	90	90	90
Pyöräily, yht.	85	77	56
naiset	84	74	48
miehet	86	81	67
Lintujen/eläinten tarkkailu, yht.	56	33	44
naiset	48	35	32
miehet	67	29	62
Eväsretkeily, yht.	71	60	54
naiset	68	61	52
miehet	76	57	57
Hiihto, yht.	54	40	15
naiset	55	42	16
miehet	52	38	14

Taulukko 2. Maahanmuuttajien ulkoilu suomalaisen ystävän seurassa eri muuttajaryhmissä, %

Muuttajaryhmä	Ulkoilee suomalaisen ystävän kanssa	Ei ulkoile suomalaisen ystävän kanssa	Ei ole suomalaista ystävää
Pakolaiset	36	24	40
Avoliittoperusteiset	75	6	19
Työperusteiset	42	16	42

Ulkoilua estävät rajoitteet maahanmuuttajilla suomalaisiin verrattuna

Maahanmuuttajien mielestä tärkein ulkoilua rajoittava tekijä oli kylmä ja pimeä talvi. Seuraavaksi tärkeimmät ulkoilun rajoitteet olivat seuran puute, rahan puute, läheisten ulkoilualueiden puute ja ulkoiluvareiden puute. Verrattuna suomalaisiin maahanmuuttajat pitivät vain ajan puutetta ja terveyssyytä vähemmän tärkeinä rajoitteina. Kaikkia muita vertailtuja kahdeksaa rajoitetta he siis pitivät tärkeämpinä kuin suomalaiset Sieväsen (2005) tutkimuksessa. Vähiten tärkeiden rajoitteiden järjestys maahanmuuttajilla oli terveyssyyt, ajanpuute, turvallisuussyyt ja väsymys, joista kolme on suomalaisten ulkoilurajoitteiden kärkipäässä.

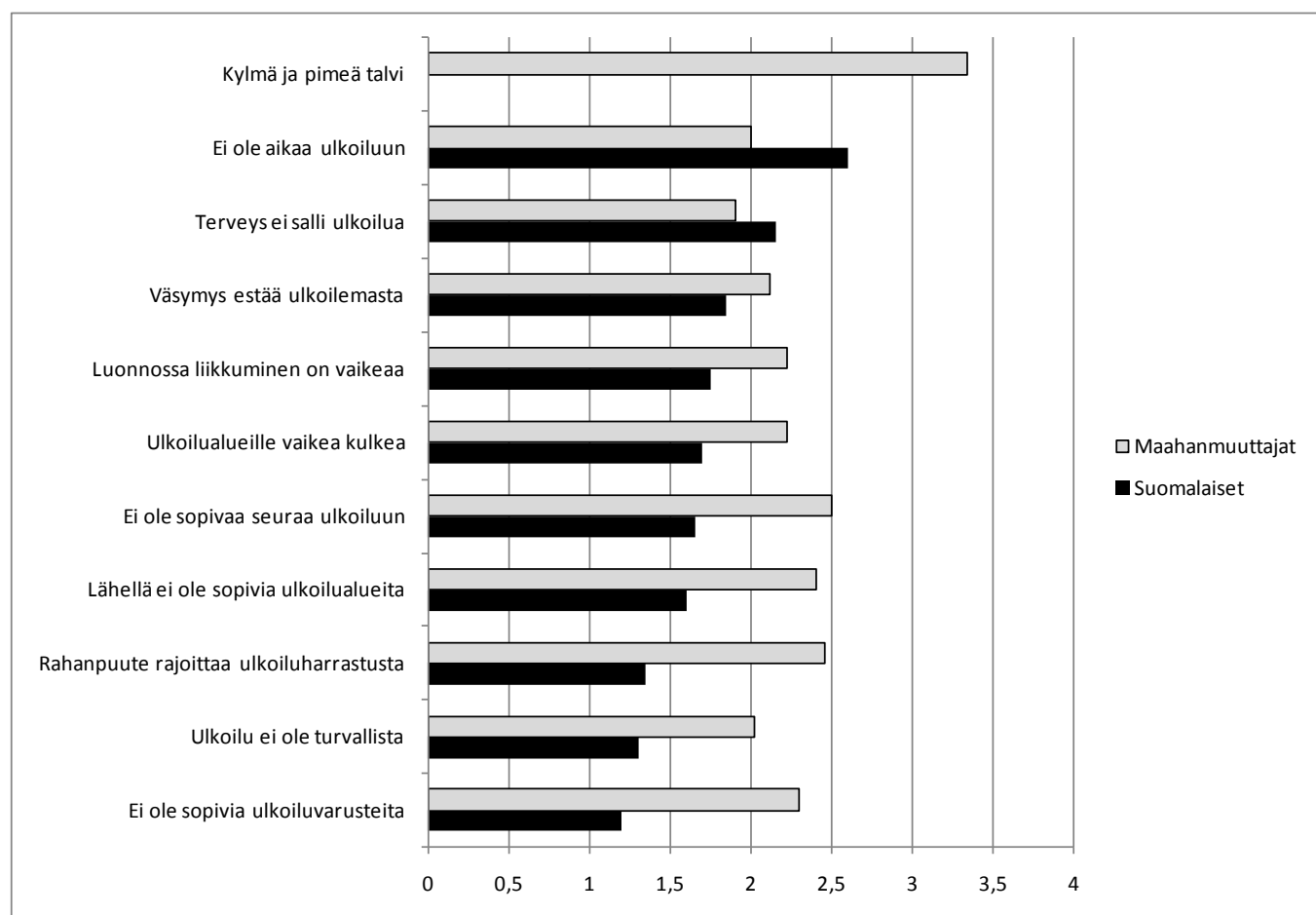
Sukupuolten välillä rajoitteissa oli tilastollisesti merkitsevää eroja vain terveyssyillä, joita naiset pitivät enemmän tärkeänä rajoitteena kuin miehet. Maahanmuuttajaryhmien välillä tilastollisia eroja oli vain väsymyssyillä, jota avioliittoperusteiset pitivät tärkeämpänä rajoitteena kuin pakolaiset ja työperusteiset.

set. Asumispaikan mukaan ryhmitettynä tilastollisesti merkitseviä eroja ei ollut ulkoilurajoitteissa lainkaan.

Henkilökohtaiset haastattelut

Somalipakolainen: ”Avustettavani pyysi minua mukaansa metsän sisään”

Pakolaisena Somaliasta Suomeen vuonna 2008 muuttanut 18-vuotias poika haluaa pysyä haastattelussa nimettömänä. Hän pyrkii perheen kokoajana saamaan neljä sisarustaan ja äitinsä Suomeen, mutta ensimmäisellä kertaa perhesidehakemus ei mennyt läpi, joten haastateltava on valittanut päätöksestä lakimiehen avustuksella. Hyvällä suomen kielellä hän kertoo Oravaisten vastaanottokeskuksessa ja Uudessakaarlepöyssä asuessaan saaneensa neljä todistusta työharjoittelusta mm. remontointia, korjausta, rakentamista ja ruohonleikkuuta sisältäneistä tehtävistä. Lisäksi

Kuvio 1. Ulkoilua rajoittavat tekijät.

hän toimi apua tarvitsevan suomenruotsalaisen miehen avustajana, jolloin tutustui liikkumiseen metsässä: ”Hän pyysi minua mukaansa jopa kymmenen kilometrin kävelylenkille metsän sisään”. Uudessakaarlepyyssä hän kävi kerran myös keräämässä marjoja ja sienä, mutta muutettuaan opiskelupaikan vuoksi Kokkolaan haastateltava ei ole kertaakaan käynyt metsässä. Hän ei tunne kaupungissa muita ulkoilupaikkoja kuin keskustan lähistöllä olevat puistot ja pyörätiet.

Haastatellun tärkeimmät ulkoiluharrastukset ovat pyöräily, kävely ja juoksu. Hän harrastaa ulkoilua joko yksin tai muiden opiskelija-asunnoissa asuvien somalialaisten kanssa. Yleensä muut kieltäytyvät ulkoilusta vedoten väsymykseen, aikapulaan tai muuhun: ”Ei se haittaa, minä laitan MP3-soittimen kuulokkeet korvilleni ja lähden ulos, en minä tarvitse muita”. Liikkuessaan vähintään joka toinen päivä hän katsoo olevansa aktiivisempi ulkoilija kuin muut somalit. Marjastusta ja sienestystä hän eikä hänen somalitooverinsa kuitenkaan harrastaisi, vaikka tietäisivätkin paikkoja: ”Me olemme nuoria, ei meitä kiinnosta sellainen”. Pojan ulkoilua rajoittaa eniten pimeä ja kylmä talvi sekä ulkoiluvälineiden puute. Hän ei esimerkiksi halua mennä monien kokkolalaisten tavoin kävelemään meren jäälle liukkauden ja kylmyyden vuoksi: ”Täytyisi ostaa suomalainen paksu takki, joka painaa varmaan viisi kiloa. En minä halua pitää viisi kiloa painavaa takkia”. Somaliassa hän tottui siihen, että ulos voi mennä aina vähilläkin vaatteilla. Kevään tultua Suomessakin ulkoilu helpottuu. Minkäänlaisia turvatomuuttoa hän ei ulkoillessaan tunne ja ihmettelee, kuinka joku voi tuntea ulkona pelkoa Suomessa, jos Somaliassa on kokenut sodan: ”Kun kävelimme lapsina koulusta kotiin, niin monta kertaa näimme viisi tai kuusi ruumista tiellä”. Tulevaisuudessa hän aikoo käydä 3-vuotisen LVI-linjan tai jonkin muun linjan ammattiopistossa ja mennä sen jälkeen töihin, koska ei halua aina elää Kelan rahalla. Muina aikoina kuin talvella hän on ulkoilumahdollisuuksiinsa varsin tyytyväinen.

Jalkapalloileva afgaanipakolainen: ”Voin tehdä kaikkea vapaasti”

Haastateltu afganistanilainen muutti yksin Iranista Suomeen 17-vuotiaana pakolaisena vuonna 2009. Iraniin hän oli muuttanut muun perheensä muka-

na 5-vuotiaana ja tehnyt siellä työtä 8-vuoden iästä lähtien. Nyt 18-vuotias nuori mies puhuu hyvin ymmärrettävää suomea ja on kohta saamassa ajokortin. Hän kertoo ikävöivänsä perhettään, mutta on muuten ”melkein onnellinen”. Muita afgaaneja hän ei Suomessa tunne, mutta persian kielen hallitsevana hän voi koti-ikävää tuntiessaan halutessaan keskustella myös iranilaisten pakolaisten kanssa. Oravaisten vastaanottokeskuksessa asuessaan hän oli työharjoittelussa Mirkan tehtailla ja oli muutenkin aktiivinen mm. liittymällä paikalliseen jalkapallojoukkueeseen. Hän juoksi lähes päivittäin metsäpoluilla ja pururalalla harjoitellakseen Mustasaaren Botnia-hallissa järjestettävään juoksukilpailuun. Sienten keruuseen, kalastukseen ja veneilyynkin hän tutustui ensi kertaa elämässään vastaanottokeskuksessa asuessaan. Muutettuaan opiskelupaikan vuoksi Kokkolaan hän ei ole kertaakaan käynyt metsässä.

Kokkolassa haastateltava liittyi jalkapallojoukkueeseen ja on käynyt seuran harjoituksissa neljä kertaa viikossa. Hän kertoo jalkapallon kautta saaneensa useita ulkomaalaisia ja muutamia suomalaisia ystäviä, joiden kanssa voi liikkua ulkona. Yleensä hän ei ulkoile yksin, paitsi juoksulenkillä. Hän mainitsee vaikean kulkemisen ulkoilualueille haittaavan vähän ulkoilua, mutta on muuten tyytyväinen ulkoilumahdollisuuksiinsa nauttien valinnanvapaudesta: ”Voin tehdä kaikkea vapaasti”. Häntä kiinnostaa kaikki suomalaiset ulkoiluharrastukset metsästystä ja pyöräilyä lukuun ottamatta, mutta niihin ei jää aikaa jalkapalloharrastuksen vuoksi. Tulevaisuuden suunnitelmiaan hän mainitsee LVI-, metalli- tai rakennuslinjalla opiskelun ammattiopistolla.

Romanian talonrakentaja-karpaasi: ”Työnhaussa kielimuuri”

Työn perässä Romaniasta Suomeen vaimonsa kanssa vuonna 2005 muuttanut mies halusi tehdä haastattelun englanniksi käyttäen vain joitakin selventäviä suomalaisia sanoja. Haastateltava kertoo, että samanaikaisesti hänen kanssaan muutti muitakin talonrakentajia Romaniasta saatuaan pestin rakennusyriyuksestä. Firma ei kuitenkaan maksanut luvattua palkkaa ja se lopetti kohta toimintansa kokonaan. Sen jälkeen hän on tehnyt pari vuotta sekalaisia töitä mm. rakennus-, remontti- ja varastomiehenä sekä turkistarhoilla etenkin

nylkemisen sesonkiaikana: ”Kesällä kettutarhalla haisi niin pahalta, että pahoinvointini vuoksi en voinut syödä mitään koko työpäivän aikana”. Hänen kokemustensa mukaan maahanmuuttajat saavat vain sellaisia töitä, joita suomalaiset eivät itse halua tehdä. Hän kertoo saaneensa lyhytaikaisia töitä vain pieniltä yrityksiltä, mutta suuremmissa yrityksissä on törmännyt aina katkerasti kielimuriin: ”Hakiessani töitä isosta rakennusyhtiöstä sanottiin, että mestarit eivät puhu englantia. Mutta eihän rakennustöissä kieltä edes tarvita, vaan mestari voi näyttää käskyjä käsilläkin”. Varsinkin työharjoitteluun hän on turhautunut, kun ei ole saanut töitä harjoittelujakson jälkeen, vaikka on kokenut tehneensä kaikki työnantajan vaatimat asiat menestyksellisesti ja ollut raskasta työtä tehtyään niin väsynyt, ettei ulkoiluun ole jäänyt iltaisin voimavaroja.

Kotimaassaan haastateltava harrasti mm. kalastusta, veneilyä, metsätöitä ja vuorikiipeilyä Karpaateilla. Tärkeimpänä ulkoilurajoitteenaan hän pitää sitä, että ei ole saanut Suomesta yhtään ystävää, joka olisi vienyt esimerkiksi veneilemään tai kalastamaan. Koulun maahanmuuttajaystävien joukossa ei ole ketään ulkoilusta kiinnostuneita. Lisäksi opiskelun aloitettuaan hän on ollut niin väsynyt ja kiireinen, ettei ole juuri jaksanut ulkoilla. Talven aikana hänen vaimonsa alkoi harrastaa luistelua, mutta hän itse ei löytänyt kirpputorilta sopivia luistimia. Rahapula hankaloittaa ulkoiluvälineiden ostamista, samoin ajokorttittomuus liikumista ulkoilupaikoille. Niinpä hänen ainoa liikuntamuotonsa on yleensä kävely vaimon kanssa pari kertaa viikossa. Ilmojen lämmentyessä huhtikuussa hän suunnittelee koulumatkojen tekemistä pyörällä. Tulevaisuudessaan hän pohtii, ettei nyt 33-vuotiaana olisi kovin halukas uhraamaan elämästään kolmea vuotta suomalaiselle ammattitutkinnolle, kun sen jälkeenkin ei ole takuita työn saamiseen. Harrastusmahdollisuuksiinsa hän ei ole tyytyväinen ja toivoisi niihin apua, jonka uskoi parantavan oman elämänsä laatua.

Tansanialainen opiskelija-äiti: ”Pelkään karhuja metsässä ja inhoan talvea”

Suomalaismiehen kanssa naimisiin mennyt tansanialainen haastateltava muutti Suomeen vuonna 2005. Myyjänä kotimaassaan työskennellyt nainen on nyt 27-vuotias ja pariskunnalla on 5-vuotias tyttö. Maaseudulla asuvana hänen päivittäiset koulumatkansa

kestävät yli puolitoista tuntia. Niinpä hän ihmettelee, miten koulun lähellä asuvilla lapsettomilla koulukavereilla voi olla aikapulaa ja vaikeuksia jaksaa ulkoilla: ”Monet ovat vain liian laiskoja liikkumaan, mutta minulla opiskelija-äitinä on koko elämä tosi raskasta”.

Puoleksi englantia ja puoleksi suomea puhuva nainen sanoo, että hänen ulkoiluunsa rajoittavat mm. pulat ulkoiluseurasta, ajasta ja jaksamisesta. Haastatteluhetkellä autokoulua käyvä nainen haluaisi ajaa ajokortin saatuaan ulkoilemaan lapsensa tai ystäviensä kanssa metsän lähistölle - ei kuitenkaan metsän sisään, koska hän pelkää karhuja: ”Tietenkin metsässä karhu tulee, tappaa minut, syö yhden jalan ja jättää sitten minut yksin metsään makaamaan”. Tärkein ulkoilurajoite on kuitenkin pitkä ja kylmä talvi: ”Monet afrikkalaiset luulevat, että Eurooppa on paratiisi, mutta jos tulisivat talvella tänne palelemaan, niin ajattelisivat toisin”. Keskitalvella hän menee ulos vain pakon sanelemana, eli kävelee vain bussipysäkille tai kauppaan. Vasta huhtikuussa auringon paistaessa hän sanoo saavansa uutta energiaa ja aloittavansa lempiharrastuksensa pyöräilyn. Hän pyöräilee liikkaiden tiekelien tuloon asti.

Kesällä haastateltava ulkoilee päivittäin, joten hän katsoo olevansa aktiivisempi kuin valtaosa maahanmuuttajista. Pyörälenkit hän tekee mieluusti yksin, mutta muuten nainen kaipaasi ulkoiluseuraa. Hän kertoo, että on saanut uusia kavereita asuinkunnassaan vain sinne avioliittoon vuoksi muuttaneista thaimaalaisista naisista ja muista maahanmuuttajista. Kaverit ovat vuosia paikkakunnalla asuttuaan jo kaikki päässeet työelämään, joten hekään eivät jaksaisi tai ehti ulkoilla hänen kanssaan muulloin kuin sienestys- ja marjastusaikana. Kotimaassaan nainen harrasti vain kävelyä, mutta Suomeen muutettuaan hän on kokeillut kaikkia kysytyjä harrastuksia metsästä lukuun ottamatta. Miehensä sukulaisten kanssa hän on uskaltanut myös järven jäälle hiihtolomalla ja oli iloinen kokemuksestaan. Naisen mukaan suomalaismiesten ei tulisi rajoittaa maahanmuuttajapuolisoiden vapaa-aikaa, vaan päinvastoin kertoa, että ulkoilu on hauskaa ja terveellistä näyttämällä itse esimerkkiä. Opiskelijana ja pienen lapsen äitinä hänellä itsellään ei ole paljoa vapaa-aikaa. Silloin kun on aikaa, niin varsinkin puutarhatöistä ja pyörälenkeiltä hän kokee saavansa hengähdysaikaa tiivistäytseen elämäänsä. Tulevaisuudessa nainen aikoo opiskella maaseutuopistojä-linjalla maaseutuopistolla ja lisäksi pyrkiä kesällä työelämävalmennukseen kebab-ravintolaan.

Thaimaalainen opiskelija-äiti: ”Perheen kanssa ulkoilu tärkeää”

Suomalaismiehen kanssa naimisiin mennyt thaimaalainen nainen muutti Suomeen vuonna 2004. Hän on nyt 31-vuotias ja pariskunnalla on pian 4 vuotta täyttävä tyttö. Puoliso lenkkeilee päivittäin ja kannustaa myös vaimoan liikkumaan. Useimmiten nainen ulkoilee yhdessä lapsensa kanssa, mutta koko perhe liikkuu kaupungin lähimetsissä ja puistoissa yhdessä viikoittain. Hänelle perheen yhteiset ulkoilutuokiot ovat tärkeitä. Lähipuistoon perhe menee polkupyörällä, ja autoa käytetään kun mennään marjastamaan tai sienestämään kaukaisimpiin metsäkohteisiin. Viime vuonna perhe kävi kerran kalastamassa ja kesämökkeilykin on tullut tutuksi. Kesällä perhe menee usein uimaan kotinsa läheisyydessä sijaitsevalle uimarannalle.

Melko sujuvaa suomea puhuva haastateltava pitää ulkoilurajoitteistaan tärkeimpinä talvea ja luonnossa liikkumisen vaikeutta. Luonnossa liikkumista hankaloittaa se, ettei hän ole kotimaassaan tottunut ulkoiluharrastuksiin kävelyä, pyöräilyä, uimista ja eväsretkeilyä lukuunottamatta. Talven kylmimpään aikaan nainen välttää ulkoilua, mutta vie lapsensa kuitenkin hiihtämään ja luistelemaan lähistölle vähintään kerran viikossa. Hän on itsekin opetellut nämä talvilajit. Joskus perheenäidin velvollisuuksien ja opiskelun vuoksi hänellä ei ole aikaa ulkoiluun. Hyötyliikuntana hän lisäksi polkee pyörällä päivittäin 15 minuutin koulumatkat. Hänellä ei ole ystäviä paikkakunnalla yhden ulkoilua harrastamattoman maannaisensa lisäksi, joten muuta ulkoiluseuraa ei oman perheen lisäksi juurikaan ole. Hän on kuitenkin tyytyväinen ulkoilumahdollisuuksiinsa, koska saa tehdä kaikkea ulkoilua mitä osaa. Lapsensa kotihoidon jälkeen haastateltava oli työharjoittelussa päiväkodissa ja kukkakaupassa ennen koulun aloittamista. Hän on hakenut opiskelemaan kodinhoitaja-linjalle, jonka lisäksi hän aikoo aktiivisesti etsiä töitä kyselemällä työnantajilta.

TULOSTEN TARKASTELUA

Tutkimustulosten perusteella maahanmuuttajat ovat Suomeen muutettuaan omaksuneet suomalaisten ulkoiluharrastukset. Tässä tutkimuksessa kohderyhmän muodosti maahanmuuttajien alkeisopetuksessa opiskeleva joukko, josta suurin osa oli muuttanut maahan

parin viimeisen vuoden aikana. Jo tässäkin joukossa useimmat olivat opetelleet itselleen uusia harrastuksia. Monet olivat myös halukkaita aloittamaan uusia harrastuksia. Kiinnostus Suomessa yleisiin ulkoiluharrastuksiin osoittaa halua sopeutumiseen, elää ja harrastaa samankaltaisia asioita kuin kantaväestökin. On ilmeistä, että nekin jotka eivät olleet olleet kotimaassaan erityisen aktiivisia ulkoilijoita, ovat Suomessa omaksuneet uusia monipuolisia ulkoilutottumuksia. Samankaltaista ympäristötottumuksiin mukautumista on havaittu aiemmin Ruotsissa, jossa monet maahanmuuttajat ovat oppineet esimerkiksi ympäristöasioista paljon vasta tultuaan Ruotsiin (Bradley 2009).

Maahanmuuttajaryhmistä pakolaiset olivat vähiten ulkoilua harrastava ryhmä, vaikkakin kaksi haastateltua nuorta pakolaista olivat aktiivisia liikkujia. Haastatteluissa löydettiin myös poikkeustapaus: romanialainen työperusteinen maahanmuuttaja, jonka ulkoiluharrastukset ovat maahanmuuton jälkeen vähentyneet sosiaalisista ja taloudellisista syistä. Faehnen ym. (2010) mukaan turisteja on pitkään houkutteltu Suomeen kokemaan ainutlaatuista luontoa, joten sama voisi toimia myös työperäisen maahanmuuton houkuttimena. Tämä tutkimus nostaa esiin uutta tietoa maahanmuuttajien ulkoilutoiveista, mutta onko kenelläkään resursseja toiveiden toteuttamiseen? Lehtola (2010) ehdottaa, että kotoutumisen tukemiseen voisivat työnantajat, yritykset, yhdistykset ja järjestöt ottaa oman roolinsa julkisen sektorin lisäksi. Tukeminen olisi mahdollista toteuttaa ilman isoja kustannuksia kolmannella sektorilla, koska monen maahanmuuttajan viihtymisen lisäämisen ei tarvittaisi muuta kuin jonkin ulkoiluharrastuksen tarjontaa ja suomalaisen ystävän ulkoiluseuraa.

Lomakekyselyn perusteella maahanmuuttajat ulkoilivat eniten toisten maahanmuuttajien seurassa, seuraavaksi eniten yksin ja vähiten suomalaisen ystävän kanssa. Muutamaa pakolaista lukuun ottamatta kaikilla haastatetuilla oli maahanmuuttajaystävä, jonka kanssa voi ulkoilla. Vähiten suomalaisia ystäviä oli pakolaisilla. Eniten ystäviä oli avioliittoperusteisilla maahanmuuttajilla, jotka voivat ulkoilla myös suomalaisen puolisonsa kanssa, toisinaan myös puolison sukulaisten kanssa. Ulkoiluseuran monipuolisuuden osalta avioliittoperusteiset ovat siis parhaassa ja pakolaiset huonoimmassa asemassa. Toisaalta henkilökohtaisissa haastatteluissa kuitenkin ilmeni, että yksinäinen pakolainenkin voi olla tyytyväinen ulkoilumahdollisuuk-

siinsa, jos saa niissä harjoittaa mieleistään liikuntaa. Tutkimuksessa tuli esiin myös avioliittoperusteisten maahanmuuttajien yksilöllisyys: kun yksi iloitsee suu-
resti perheen kanssa ulkoilustaan, niin toinen haluaisi ulkoilla yksin tai ystävien kanssa saadakseen itselleen omaa virkistysaikaa vastapainona perhe-elämälle.

Ulkoilun rajoitteista pitkä ja kylmä talvi oli yli-
voimaisesti tärkein, sen jälkeen tulivat seuran, rahan, läheisten ulkoilualueiden ja ulkoiluvarusteiden puute. Talven merkityksen korostuminen rajoitteena selittyi osin sillä, että vasta pari vuotta kylmässä maassa asuttuaan harva maahanmuuttaja on tottunut ja sopeutunut kylmiin olosuhteisiimme. Henkilökohtaisissa haastatteluissa ilmeni, että vain yksi viidestä oli esimerkiksi liikkunut meren tai järven jäällä - toki joillakin oli aitoa yritystä talvilajien kuten hiihdon tai luis-
telun opettelemiseen.

Verrattuna suomalaisiin terveyssyyt, ajanpuute, turvallisuussyyt ja väsymys olivat maahanmuuttajilla suhteellisen vähäisiä rajoitteita. Yksi syy tähän voi olla kohderyhmässä, joka koostui keski-ikästään 29-vuotiaista, suurelta osin terveistä, työttömistä ja perheettömistä opiskelijoista. Tärkeää on kuitenkin huomata, että vastaajat eivät koe turvattomuuden olevan merkittävä ulkoilurajoite, vaikka aiemmissa tutkimuksissa turvattomuus on noussut esiin. Esimerkiksi Rinkisen (2004) mukaan somalalaiset liikkuvat ulkona paljon sekä yksin että seurassa suosien puistoja ja merkittyjä pihvoja kokien ne turvallisemmaksi kuin metsät. Lisäksi suomalaisen kesämökkikulttuurin jotkut somalalaiset kokevat itselleen vieraaksi, koska pelkäävät joutuvansa rasistisen hyökkäyksen kohteeksi alueella, jossa ei olisi muita auttamassa (Tiilikainen 2003). Tässä tutkimuksessa eroja ulkoilurajoitteissa ryhmien välillä oli vain väsymyssyillä, jota avioliittoperusteiset pitivät tärkeämpänä ulkoilurajoitteena kuin pakolaiset ja työperusteiset. Edelliseen liittyen voidaan esittää, että naimisiin Suomeen muuttaneiden jaksamiseen ja ulkoiluun kannustamiseen olisi kiinnitettävä erityishuomiota.

Maahanmuuttajien ulkoiluharrastukset ovat siis suomalaistuneet. Toinen asia kuitenkin on, tulisiko heidän ulkoilutapojaan muuttaa väkisin suomalaisiksi vai sittenkin yrittää mahdollistaa synnyinmaan ulkoiluharrastukset. Suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisessa on kuitenkin tärkeää ymmärtää mitä suomalaiset arvostavat ja missä he vapaa-aikaansa viettävät. Mäenpään (2008) mukaan suomalaisten luonnon ko-

keminen on nykyään läpensä urbanisoitunut. Toisaalta Laurenin (2008) mukaan suomalaiset tuntevat yhä metsän kodikseen ja nauttivat metsän tuomasta rauhan ja turvallisuuden tunteesta, erityisesti jos olivat jo lapsuudessaan saaneet myönteisiä metsäkokemuksia. Suomalaisten käsitys metsien käytöstä on aikojen kuluessa muuttunut, mutta on silti toisenlainen kuin useimman maahanmuuttajan metsäkuva. Suomalaisten miellyttävänä pitämä lähimetsä voi jostakin muusta kulttuurista tulevalle olla turvaton ja pelottava paikka, kuten karhuja pelkäävä Tansaniasta muuttanut nainen haastattelussa kertoi.

Suomessa lait (mm. perustus- ja kotouttamislaki) takaavat maahanmuuttajille laajoja oikeuksia perusturvaan ja oman kulttuurinsa ylläpitoon. Kuitenkin kotouttamislain sallimien eri etuuksien resursointi on Suomessa osin puutteellista, mikä näkyy esimerkiksi pitkänä jonoina kielikoulutukseen (Söderling 2010). Tutkimuksen aineistonkeruun yhteydessä ilmeni, että alkeisopetustasolle päässeille opiskelijoille oli opetettu perusasioita luontoharrastuksista, jopa jokamiehen oikeuksia. Tulevissa tutkimuksissa tulisi pohtia myös pitkään kielikoulutusjonoissa olevien henkilöiden tavoittamista ja heidän ulkoilutottumuksiaan. Tutkimuksen neljässä keskipohjalaisessa opistossa oli aktiiviset ja ulkoilusta kiinnostuneet opettajat, mutta näin ei välttämättä ole muualla. Opettajan innostavan asenteen tärkeyttä on korostettava, jotta opettajat jaksaisivat tehdä työtä maahanmuuttajien sopeutumisen hyväksi esittelemällä hyviä harrastuksia.

Keski-Pohjanmaalla opettajat ottivat mielellään tutkijan vastaan. Varmaankin samoihin luokkiin olisi tervetullut jonkin kansalaisjärjestön jäsen, joka kertoisi omasta ulkoiluharrastuksestaan ja kutsuisi mukaan toimintaan. Tutkimuksen päätteeksi maahanmuuttajaluokalle järjestetyille luontoretkeille saatiin kansalaisjärjestöistä mukaan partiolaisia esittelemään harrastustaan. Tällaista yhteistyötä koulujen ja ulkoiluharrastajien välille kotouttamistoimenpiteiden yhteydessä voidaan suositella lämpimästi.

Kirjallisuus

- Abu-Hanna, Umayya (2007): Sinut. WSOY, Helsinki.
Bradley, Karin (2009): Planning for eco-friendly living in diverse societies. *Local Environment* 14(4): 347–363.

- Faehnie, Maija, Jokinen, Johanna, Karlin, Anni & Lyytimäki, Jari (2010): Kaupunkiluonto ja monikulttuurisuus – maahanmuuttajat luontoalueiden kokijoina ja käyttäjinä. Suomen Ympäristö 1/2010. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Joronen, Tuula (toim.) (2009): Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Tutkimuksia – Helsingin kaupungin tietokeskus. Tietokeskuksen www-sivut http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/09_10_20_Tutk_4_Joronen.pdf Luettu 18.3.2011.
- Korhonen, Katri, Neuvonen, Marjo & Sievänen, Tuija (2009): Outdoor recreation participation among rural and urban Finns. Esitelmä 26.1.2009.
- Lauren, Kirsi (2008): Metsässä suomalainen on kotonaan. Kertomukset metsän läheisestä merkityksestä. Teoksessa: Haapala, Arto & Kaukio, Virpi (toim.): Ympäristö täynnä tarinoita. Kirjoituksia ympäristön kuvien ja kertomusten kysymyksistä. Unipress, EU. Sivut: 33–50.
- Lehtola, Mervi (2010): Maahanmuuttajat ja paikalliset palvelut. *Siirtolaisuus-Migration* 4/2010: 3–9.
- Leppänen, Anne-Mari (2009): Sipuli, selleri ja suolaheinä –kaupunkiviljely Turun kaupungissa ja uussuomalaisten näkemykset palstaviljelystä. Pro gradu –tutkielma, Turun yliopisto, maantieteen laitos. Institute of Migration web Reports 55. Siirtolaisuusinstituutin www-sivut <http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports55.pdf> Luettu 18.3.2011.
- Mäenpää, Pasi (2008): Avara urbanismi. Yritys ymmärtää suomalainen kaupunki toisin. Julkaisussa: Norvasuo, Markku (toim.): Asuttaisiinko toisin? Kaupunkiasumisen uusia konsepteja kartoittamassa. YTK:n julkaisuja B95. Teknillinen korkeakoulu, Espoo. Sivut: 21–48.
- Openspace (2006): Review of the Scottish forestry strategy. Consultation process: focus groups. Final report. Openspace, Edinburgh College of Art and Heriot-Watt University.
- Rinkinen, Kristiina (2004): Rivien väliin jäävät asukkaat. Hiljaisten ryhmien osallistaminen ympäristösuunnittelussa. Diplomityö. Vantaan kaupunki, viheralueyksikkö.
- Sievänen, Tuija (2005): Mikä estää ihmistä ulkoilemasta – ja ovatko kaikki syyt tekosyitä? Esitelmä Ulkoilukonferenssissa 10.11.2005 Finlandia-talossa Helsingissä.
- Sievänen, Tuija (2010): Ulkoilututkimus etenee: marjastuksen, sienestyksen ja juoksun suosio kasvussa. Metsäntutkimuslaitoksen uutiskirje 11.08.2010.
- Söderling, Ismo (2010): Maahanmuuttajat Suomessa – väestöllinen tarkastelu. 35. väestötieteet jatko- ja täydennyskoulutusseminaari 4.–5.11.2010. *Siirtolaisuus-Migration* 4/2010: 32–35.
- Tiilikainen, Marja (2003): Arjen islam. Somalinaisten elämää Suomessa. Väitöskirja. Vastapaino, Tampere.
- Virtanen, Hanna (2008): Somali- ja venäläistaustaisten asumistoiveet ja –valinnat pääkaupunkiseudulla. *Yhteiskuntapolitiikka* 73(6): 640–651.
- Ward Thompson, Catharine (2007): Playful nature. What makes the difference between some people going outside and others not? Teoksessa: Ward Thompson, Catharine & Travlou, Penny (Eds.) Open space, people space. Taylor & Francis, London, pp. 23–27.

Kiitos!

Kiitokset kaikille Suomi Sydämessä -tapahtumaan osallistuneille, vapaaehtoisille avustajille, yleisölle, yksilöille ja tahoille, jotka teitte juhlasta unohtumattoman!